

OBSOLETE EQUIPMENT CASE STUDY SUMMARY

CASE STUDY PANTA RHEI			
Artist:	Ricardo Füglistahler	Title:	Panta Rhei
Year:	1988	Medium:	Video sculpture
Collection:	The Netherlands Institute for Cultural Heritage (ICN)	Researcher:	Evelyne Snijders
SHORT DESCRIPTION <p>The video sculpture (88cm x 31,5cm x 37cm) consists of two small black and white monitors that are placed above each other in a pillar shaped wooden construction. This wooden construction is completely covered with pieces of weathered lead. Both monitors show the same image of clouds drifting by. The lower monitor has been modified to mirror the top image horizontally. Between the two monitors, a funnel made of lead and a small block of granite is mounted to the front of the lead covered construction. This funnel is filled with water and slowly releases drips of water onto the granite.</p> <p>The work 'Panta Rhei' looks like a primitive alchemistic apparatus for distilling water from clouds and represents the natural cycle of water, the eternal cycle of life.</p>			
1. Why was this work chosen as a Case Study? <p>This work was chosen because it contains equipment that is becoming obsolete. The fact that the work is video sculpture, and that the monitors are integrated in the 'sculptural' construction of the work, make this threat of obsolescence even more severe.</p>			
2. Technical description and preservation problems? <p>The work contains two integrated Monacor CDM-900 black and white monitors. One of the monitors (the lower one) has been modified by the artist. Due to this modification the images are shown mirrored vertically (left becomes right and vice versa) on its screen. Because the modified monitor is mounted into the construction upside down, the horizontal mirror effect between the two monitors is created.</p> <p>Both monitors are connected to one external single video source (single channel). Originally this was a U-matic video player. The video material had been transferred to analogue media like laser disc and VHS in the past, but today the material has been digitalized and stored on digital Betacam and server. Therefore the video material has already been conserved.</p> <p>One of the most evident problems concerning this artwork was the fact that the modified monitor was broken. The monitor either had to be repaired or replaced. Besides this defect, the lifespan of the original monitors are questionable and a solution must be thought of to prevent future problems.</p>			
3. Weighting options and Preservation strategies <p>The defect monitor can either be repaired or replaced by exactly the same or similar brand and type of black and white monitor. It could also be simulated by a similar type of colour monitor or even emulated with the aid of modern techniques. Each of these options have different consequences that must be taken into consideration.</p> <p>Repairment: with repairing the broken monitor you stay close to the original material used by the artist. But repairs are not always possible and if so, there could be a loss of quality or changes in playback of the video material.</p> <p>Replacement: when replacing the broken monitor with the exact same monitor (same brand and type), you stay close to the artist's intent. Modification of the monitor can be carried out in the same way. When replacing the broken monitor with a similar black and white monitor, you stay close to the artist's</p>			

intent. The monitor must be adapted to match the modified broken monitor. In both cases there could be a difference in quality or appearance compared to the other monitor, meaning that maybe both monitors should be replaced.

Simulation: when replacing the broken monitor with a similar shaped coloured monitor, you somewhat distance yourself from the artist's intent. The difference in appearance and quality of the image shown on a colour monitor and a black and white monitor would necessitate the exchange of the other (still functioning) black and white monitor as well.

Emulation: the emulation of obsolete techniques with modern equipment is varied, undefined and therefore a difficult process that can only be carried out in cooperation with the artist (unless this possibility was thoroughly discussed beforehand). Nevertheless, modern equipment could be used.

In this case it was possible to repair the broken monitor. There was no loss of quality in playback of the video material compared to the other monitor used in the video sculpture.

4. What were the most interesting things which emerged from this case study (equipment wise)

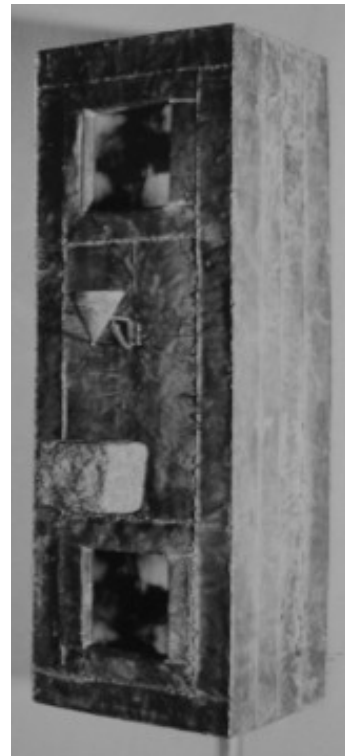
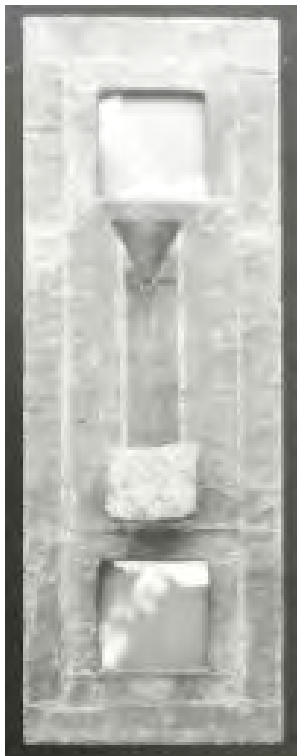
That it is still possible to find expertise to repair an old monitor successfully, but on the other hand it is already not possible to find the exact same monitor (brand and type). So within 25 years you can not easily find a spare monitor for this artwork anymore.

Instituut Collectie Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

***Panta Rhei* (1988)**

Ricardo Füglistahler

INDEX

Voorwoord	3
1. Identificatie	4
2. Beschrijving	4
2.1. Korte biografie van de kunstenaar	4
2.2. Korte beschrijving van het werk	5
2.3. Betekenis van het werk	5
3. Documentatie/registratie	6
3.1. Literatuur (kunstenaar/het kunstwerk)	6
3.2. Kunstenaarsinterviews	6
3.3. Afbeeldingen van het kunstwerk	6
3.4. Videoregistraties van het kunstwerk	7
3.5 Tentoonstellingsgeschiedenis van het kunstwerk	7
4. Vervaardiging	8
4.1. Beeldmateriaal	8
4.2. Apparatuur	8
4.3. Constructie	9
5. Techniek	11
5.1. Drager beeldmateriaal	11
5.2. Apparatuur	12
6. Installatie-instructies	13
6.1. Originele installatie-instructies	13
6.2. Huidige installatie-instructies	13

7. Conservering/restauratie	14
7.1. Conserverings- en restauratiegeschiedenis	14
7.1.1. Drager beeldmateriaal	14
7.1.2. Apparatuur	14
7.1.3. Constructie (behuizing monitoren)	14
7.2. Conserveringsmaatregelen en restauratie	15
7.2.1. Drager beeldmateriaal	15
7.2.2. Apparatuur	15
7.2.3. Constructie (behuizing monitoren)	16
Bijlagen	
Bijlage 1: Lijst afbeeldingen <i>Panta Rhei</i> (1988), Ricardo Füglistahler	17
Bijlage 2: Video stills <i>Panta Rhei</i> (1988), Ricardo Füglistahler	21
Bijlage 3: Mediadragers <i>Panta Rhei</i> (1988), Ricardo Füglistahler	23

VOORWOORD

In de jaren negentig reisde een Nederlandse tentoonstelling van mediakunst over de wereld: *Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art*. Een co-productie van het ICN en NIMk waarin de verschillende manieren waarop Nederlandse kunstenaars nieuwe technologieën toepasten, getoond werden aan een groot publiek. Het Instituut Collectie Nederland (ICN) en het Nederlands Instituut voor Mediakunst (NIMk) werkten gezamenlijk aan de herinstallatie van twee objecten uit deze tentoonstelling in het project *Imago Revisited*. Het gaat om *Panta Rhei* (1988) van Ricardo Füglistahler en *Mill x Molen* (1982) van Bert Schutter. Dit rapport is de verslaglegging van het onderzoek naar de vertoningsmogelijkheden en herinstallatie van de videosculptuur *Panta Rhei* (1988) van Ricardo Füglistahler.

Waarom dit project?

Vanwege de voortdurende technische veranderingen, vraagt mediakunst speciale aandacht op het gebied van beheer en behoud. Herinstallatie en/of restauratie van videokunstwerken betekent in de praktijk vaak emulatie: het video-signaal wordt overgezet op een drager die compatibel is met de huidige hardware om het signaal zichtbaar te maken voor de huidige toeschouwer. In de periode 2002-2006 zijn drie video-installaties uit de *Imago*-tentoonstelling opnieuw opgesteld, gerestaureerd en gedocumenteerd: *A virus of Sadness* van Lydia Schouten, *Alberts Ark* van Bill Spinhoven en *Revolution* van Jeffrey Shaw en Tjebbe van Tijen. De herinstallatie van *Revolution* en *Alberts Ark* gebeurde in het kader van het project *Inside Installations*, een internationaal samenwerkingsproject waarin diverse case studies zijn uitgevoerd. *Inside Installations* heeft geleid tot eerste richtlijnen voor beheer en behoud en documentatie van installatiekunst. De richtlijnen zijn echter nog niet breed toepasbaar voor collectiebeheerders.

Richtlijnen en protocollen

In het project *Imago Revisited* willen het ICN en NIMk de richtlijnen die in *Inside Installations* zijn ontwikkeld, toetsen aan twee aanvullende case studies en verder ontwikkelen tot algemeen bruikbare protocollen voor beheer en behoud van installatiekunst. In het kader van het project worden de installaties *Panta Rhei* van Ricardo Füglistahler en *Mill x Molen* van Bert Schutter opnieuw gebouwd op locatie bij het NIMk. De proefopstelling en herinstallatie, de toetsing van richtlijnen en de (totstandkoming van) protocollen worden vastgelegd en in het Engels en Nederlands en gepubliceerd op de websites van het ICN en NIMk.

Het project is gerelateerd aan PRACTICs (Practices, Research, Access, Collaboration, Teaching In Conservation of contemporary art); een Europees project waarin 34 musea en onderwijsinstellingen samenwerken aan conservering van hedendaagse kunst.¹ Daarnaast is het *Imago Revisited*-project gerelateerd aan het project *Obsolete Equipment* van PACKED en NIMk, uitgevoerd in samenwerking met een aantal Nederlandse en Belgische musea. De resultaten van het project *Imago Revisited* zullen ook via de communicatiekanalen van PRACTICs en het project *Obsolete Equipment* worden gepubliceerd.

---

¹ Bron: <http://www.icn.nl/nl/actueel/nieuws/imago-revisited-30-10-2009> (geraadpleegd op 24-12-2009)

Beschrijver: Evelyne Snijders

Functie beschrijver: restaurator moderne en hedendaagse kunst

Datum beschrijving: 03-08-2009 / 20-05-2010

1. Identificatie

instellingsnaam: Instituut Collectie Nederland (ICN)
inventarisnummer: K90045-A-E
kunstenaar: Füglistahler, Ricardo (P.C.J.)
titel (origineel): *Panta Rhei*
subtitel: Panta Rhei, The Ascension of a Digger
aantal versies: één
datering (eerste versie): 1988
object trefwoord: videosculptuur
verworven van: Ricardo Füglistahler (kunstenaar)
datum verwerving: 28-02-1990²
herkomst: Ricardo Füglistahler (kunstenaar)
aankoopbedrag: € 8168,04 (fl. 18.000,- inclusief 6% BTW)³
verzekeringswaarde: € 11.345,-⁴
compleet: ja
certificaat: nee (alleen een aankoopovereenkomst)
inscripties: ja (inventarisnummer)⁵
labels: twee etiketten aan de achterkant op houten binnenconstructie⁶
zeven etiketten op de achterkant van de monitor
standplaats: K90045-A (depotnummer DMV0000000) ICN Montevideo⁷
K90045-B (depotnummer DMV0000000) ICN Montevideo
K90045-C (depotnummer DMV0000000) ICN Montevideo
K90045-D (depotnummer DMV0000000) ICN Montevideo
(flightcase nummer 7)
K90045-E (depotnummer DMV0000000) ICN Montevideo

2. Beschrijving

2.1. Korte biografie van de kunstenaar

Ricardo Füglistahler is geboren in 1960 in Hengelo (NL), waar hij nog steeds woont en werkt. Van 1979 tot 1985 studeerde hij aan de Akademie voor Kunst en Industrie te Enschede. Füglistahler laat zich niet in een hokje plaatsen of in een keurslijf duwen. Dat was al duidelijk tijdens zijn academietijd waar hij de eerste jaren halsstarrig weigerde om 'Kunst' te maken. In zijn laatste jaar kwam het tot een 'explosie' van expressie en vond hij een manier zich te

² Bron: CIS (digitaal archief ICN) / aankoopovereenkomst: 30-01-1990.

³ Opm.: Verwervingsvoorstel Rijksdienst Beeldende Kunst uit archief ICN (Rijswijk) van 10-11-1989, brief ter bevestiging van aankoop kunstwerk van 16-03-1990 en ongedateerde aankooplijst uit archief NIMK (zwarte ordner *IMAGO-FIN-DE-SIECLE*) vermeldt aankoopprijs van Fl.20.000,-. Een ongedateerde 'list of works' uit archief NIMK geeft een waarde op van Fl.25.000,-.

⁴ Bron: CIS (digitaal archief ICN). 2009.

⁵ het ICN-inventarisnummer '90045-A' staat met zwarte stift op de achterkant van het kunstwerk geschreven (op een dwarslat van de houten constructie).

⁶ Opschift etiketten op houten binnenconstructie: 'K90045-A, tent. *Imago*, Ricardo Füglistahler, kolom bevattend twee monitoren, deel van *Panta Rhei*', '7A'.

⁷ Standplaatsdatum K90045-A-E: 02-07-2009, standplaatsdatum K90045-B, K90045-C, K90045-D, K90045-E: 26-11-2004. Bron: CIS (digitaal archief ICN).

uiten door middel van gecompliceerde en beelden video-installaties.⁸ Grote thema's bij deze installaties van Füglistahler zijn religie en riten, en leven en dood. Uitgangspunt daarbij zijn primitieve beschavingen en hun nauwe band met de natuur, die volgens Füglistahler superieur zijn aan de moderne (Westerse) beschaving waarin de mens de aarde zich heeft toegeëigend en totaal is vervreemd van de natuur.⁹

2.2. Korte beschrijving van het werk

Een met lood beklede, houten zuil waarin twee zwart-wit monitoren zijn geplaatst boven elkaar. De videobeelden op de monitoren laten wolken zien die voorbij glijden. Aan de voorzijde van de zuil is, tussen de monitoren in, een loden trechter bevestigd. Deze moet worden gevuld met water, waardoor er heel langzaam water onder uit de trechter gaat druppelen. Vlak onder de trechter is een blokje (Portugees) graniet¹⁰ aan de zuil bevestigd met in de bovenkant een gat waar de waterdruppels in vallen.

Afmetingen van de totale videosculptuur: 88 cm x 31,5 cm x 37 cm¹¹

Afmetingen van de onderdelen van de videosculptuur¹²:

- met lood beklede zuil met monitoren: 88 cm x 31,5 cm x 25,5 cm
- loden trechter (waterreservoir): hoogte 7,5 cm, doorsnede 8,5 cm¹³
- granieten steen: 8,5 cm x 10,5 cm x 9,5 cm¹⁴ (gat in de bovenkant van de steen heeft een doorsnede van 2,5 cm en is 5 cm diep)

2.3. Betekenis van het werk

Ruim zes jaar lang heeft Füglistahler zich bezig gehouden met het maken van gecompliceerde video-installaties waar de moderne beschaving als het ware een spiegel kreeg voorgehouden en zich bewust werd gemaakt van diens vervreemding van de natuur. Met het werk *Panta Rhei* laat de kunstenaar zijn eerdere, beladen thematiek los. Hij noemt het zelf een 'tussenwerk', waarmee hij los wil komen van zijn eerdere werk.¹⁵ Er wordt niet langer, zoals in zijn eerdere installaties, religie en het ritueel verbeeld, maar het werk toont een cyclus die kan worden aangemerkt als oercyclus binnen het ecosysteem: de cyclus van water. Het werk *Panta Rhei* lijkt een primitief alchemistische machine waarbij de waterdamp van de wolken op het beeldscherm worden opgevangen en letterlijk omgezet in water. Het water wordt opgevangen en zal na verdamping weer worden omgezet in waterdamp, terug naar de wolkenlucht die wordt getoond op het gespiegelde beeldscherm onder het granieten waterreservoir. Daarmee is de cyclus rond. Zonder bijklank laat dit werk de cyclus zien zoals het is, in de meest eenvoudige vorm.

⁸ Perrée, R. 'Ricardo Füglistahler en de inhoudelijkheid.' *Kunstbeeld*, nr. 6 (1990): 35.

⁹ Bron: digitale catalogus NIMk.

¹⁰ Ook wel kassei of 'kinderkopje' genoemd.

¹¹ Gemeten door E. Snijders 29-09-2009. CIS (digitaal archief ICN) vermeldt afmetingen: 88 cm x 31,5 cm x 37 cm. Onderschrift foto K-krant Delft (9-'92) vermeldt afmetingen: 88 cm x 32 cm x 37 cm.

Technical data Panta Rhei uit archief ICN (Rijswijk) vermeldt afmetingen: 90 cm x 31 cm x 40 cm (gewicht: 60 kg). Aankoopovereenkomst (31-01-1990) vermeldt afmetingen: 88 cm x 31,5 cm x 25 cm.

¹² Gemeten door E. Snijders 29-09-2009: zijden van een kunstwerk worden op verschillende plaatsen gemeten en de hoogste waarde is vermeld.

¹³ CIS (digitaal archief ICN) vermeldt afmetingen: 7,5 cm x 7,5 cm x 8 cm.

¹⁴ CIS (digitaal archief ICN) vermeldt afmetingen: 8 cm x 11 cm x 9 cm.

¹⁵ Perrée, R. 'Ricardo Füglistahler en de inhoudelijkheid.' *Kunstbeeld*, nr. 6 (1990): 37.

De keuze voor het materiaal lood is voor de kunstenaar een logische keuze, omdat hij dit materiaal associeert met water (denk aan dakgoten en oude dakbedekking). Hij heeft dan ook gekozen voor oud en geoxideerd lood om deze associatie te versterken. Het graniet is gekozen met het oog op het langzaam verweren van een hard materiaal als steen door het vloeibare water in de loop van de tijd.¹⁶ *Panta Rhei* is een bekende uitspraak van de Griekse filosoof Heraclites. Het betekent "alles stroomt" of "alles is in beweging en weerspiegelt Heraclitus' gedachte dat alles continu verandert.

3. Documentatie/registratie

3.1. Literatuur (kunstenaar/het kunstwerk)

Nio, M. 'Panta Rhei, the ascension of a digger' in: tentoonstellingscatalogus *Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art*, Den Haag: Rijksdienst Beeldende Kunst, Amsterdam: Mediamatic, 1990: 38-39.

Perrée, R. 'Ricardo Füglistahler en de inhoudelijkheid.' *Kunstbeeld*, nr. 6 (1990): 31-37.

Rodrigo, E., 'Ricardo Füglistahler' in: *Nederlandse kunst: rijksaankopen 1990*, Den Haag: Rijksdienst Beeldende Kunst, SDU, 1990: 102.

Seydel, A., Berkum, A. van, red. *Nederland 4. De Nederlandse kunstvideo*. Delft: Culturele Raad Zuid-Holland, 1989.

Perrée, R. *Into video art: the characteristics of a medium*. Rotterdam: Con Rumore, Amsterdam: Idea Books, 1988: 16, 49-50.

Breitbarth, P. 'Füglistahlers Requiem: een memento mori.' *Dagblad Tubantia*, 2 juni 1988.

Bodeving, L., Perrée, R., Schouten, L., red. 'Ricardo Füglistahler, Nightsoil.' *Infermental 5: the image of fiction* (1986): 39.¹⁷

s.n. 'Ricardo Füglistahler, spanningsveld tussen kunst en techniek.' *Nieuws* (oktober 1985).

Perrée, R. 'De andere wereld van Füglistahler', *Peristiel 1*, (s.a.).

3.2. Kunstenaarsinterviews

De kunstenaar is geïnterviewd op 19 november 2009 (NIMk) in het kader van het *Imago Revisited project*.¹⁸

3.3. Afbeeldingen van het kunstwerk

¹⁶ Bron: kunstenaarsinterview 19-11-2009.

¹⁷ *Infermental 5* is de Nederlandse editie van één van het eerste internationale magazine op videocassette van elk een uur lang. Op deze videocassettes zijn recente werken verzameld van ongeveer veertig kunstenaars van twaalf verschillende landen. De kunstwerken zijn in hun totaliteit gereproduceerd. Bron: http://www.infermental.de/infermental_05.htm (geraadpleegd op 17-09-2009). De betreffende literatuurverwijzing heeft betrekking op het begeleidend materiaal bij de *Infermental 5* videocassette.

¹⁸ Van het interview is een geluidsopname gemaakt. Interviewers: Evelyne Snijders en Simone Vermaat (ICN). Beeld- en geluidsopnamen: archief NIMk

Zie 'Bijlage 1. Lijst Afbeeldingen *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler'.

3.4. Videoregistraties van het kunstwerk

Zie 'Bijlage 2. Video stills *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler'.

3.5 Tentoonstellingsgeschiedenis van het kunstwerk

12-11-1988 / 21-11-1988, *Nederland 4. De Nederlandse kunstvideo*, Stedelijk Museum Het Prinsenhof, Delft

30-05-1990 / 04-06-1990, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, KunstRAI Amsterdam

29-08-1990 / 20-09-1990, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Video Art XI Festival, Scuola di Locarno, Cannobio (Italië)¹⁹

07-02-1991 / 29-02-1991, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Edifício da Alfândega (ATMC), Porto (Portugal)

16-04-1991 / 07-05-1991, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Hara Museum ARC, Gunma (Japan)

30-05-1991 / 13-06-1991, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Kulturni Dom, Bratislava (Slowakije)

12-08-1991 / 08-09-1991, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Mucsarnok Kunsthalle, Budapest (Hongarije)

09-10-1991 / 15-11-1991, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Palau de la Vireinna, Barcelona (Spanje)

07-1992 / 08-1992, *Ode aan de lucht*, het Kunstcentrum Delft

20-04-1992 / 11-05-1992, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, World Expo '92, Sevilla (Spanje)

14-08-1993 / 17-10-1993, *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*, Tapei Fine Arts Museum, Taipei (Taiwan)

19-11-2009 / 22-11-2009, *Imago Revisited*, Nederlands Instituut voor Mediakunst, Amsterdam

Opmerking:

Zie ook 'Zie 'Bijlage 1. Lijst Afbeeldingen *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler' en 'Bijlage 2. Video stills *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler'.

---

¹⁹ *Imago*-tentoonstelling opgesplitst. Maccagno (Italië): *Virus Nee, Radiant, Pompeii, Revolution, Palinuro, Forma Lucis, Nature Morte* / Cannobio (Italië): *Virus of Sadness, Albert's Ark, Panta Rhei, Het Vuur, I'm stuck between the Millstones*

4. Vervaardiging

4.1. Beeldmateriaal

Op de twee zwart-wit monitoren worden beelden vertoond van langzaam voorbij glijdende wolken. De wolken zijn licht gekleurd (wit) en van het type 'lage bewolking' (Afbeelding 1).²⁰ De beelden zijn door de kunstenaar zelf gefilmd met een statief (gefixeerde camera) vanaf het terras van zijn woning. Het originele beeldmateriaal is opgenomen op een U-matic band in kleur.²¹

Afbeelding 1. registratie van beeldmateriaal *Panta Rhei* (1988)

4.2. Apparatuur

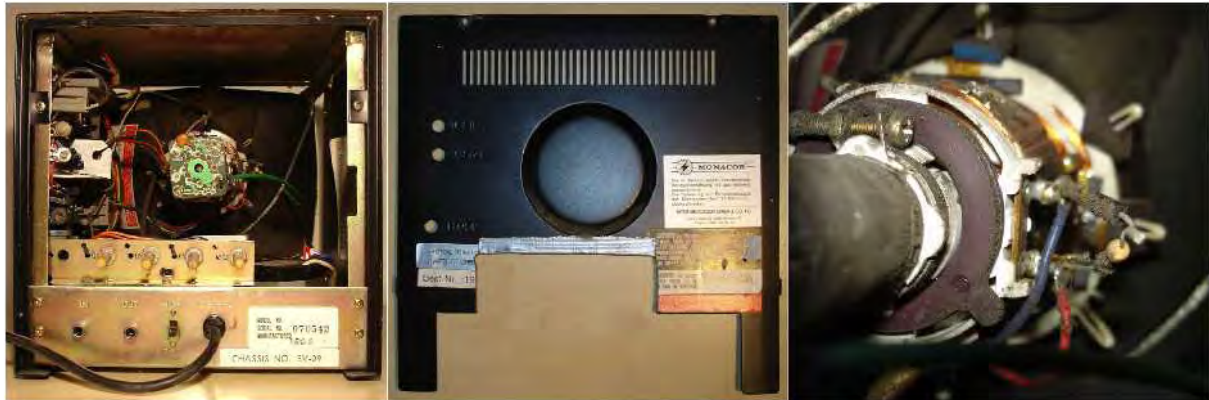
De huidige zwart-wit monitoren zijn twee 9 inch Monacor CDM-900 s/w monitoren. Voordat deze monitoren zijn gebruikt, waren in het kunstwerk oude Duitse legermonitoren verwerkt (deze legermonitoren zijn gebruikt tijdens de tentoonstelling *Nederland 4* in het Stedelijk Museum Prinsenhof, Delft, 1988).²²

De Monacor CDM-900 monitoren die in de sculptuur verwerkt zijn, zijn door de kunstenaar aangepast. De regelknoppen die zich normaliter aan de voorkant van de monitor bevinden, zijn naar de achterkant verplaatst (zie Afbeelding 2, L). Een deel van de achterplaat van de monitor is verwijderd om bij de regelknoppen te kunnen komen (zie Afbeelding 2, M). Hierdoor is het mogelijk om ná het plaatsen van de monitoren in de houten constructie, de beeldschermen aan te passen. De monitor onder in de constructie heeft nog een extra aanpassing; door twee contactpunten om te wisselen is het beeldverloop omgedraaid (zie Afbeelding 2, R). De wolken glijden hier niet langer van rechts naar links door het beeld, maar juist andersom. Door daarna de monitor ook op zijn kop in de houten constructie te monteren, lijken beide beelden horizontaal gespiegeld (als de spiegeling in stilstaand water). De wolken drijven op beide monitoren dezelfde kant op, van rechts naar links.

²⁰ Er bestaan vier hoofdtypen bewolking of wolkenfamilies: lage, middelbare, hoge en cumuliforme bewolking. Bron: http://nl.wikipedia.org/wiki/Wolk#Lage_bewolking (geraadpleegd op 18-09-2009).

²¹ De camera waarmee de beelden door de kunstenaar zijn opgenomen is een Panasonic F15 U-matic camera.

²² De kunstenaar heeft destijds besloten om de nieuwe Monacor CDM-900 monitoren te gebruiken, nadat het kunstwerk is aangekocht door de Rijksdienst Beeldende Kunst om een langere levensduur van het werk te garanderen. Bron: kunstenaarsinterview 19-11-2009.

Afbeelding 2. L: monitor met regelknoppen aan achterzijde, M: achterplaat monitor met uitsparing voor regelknoppen, R: bewerking beeldbuis (verwisseling rode en blauwe draad)

Opmerking:

De bewerking van de beeldbuis van de monitor is uitgevoerd door Paul Klomp.²³

4.3. Constructie

Afbeelding 3. Panta Rhei. A: vooraanzicht, B: zijaanzicht rechts, C: achteraanzicht, D: zijaanzicht links. Opm.: de onderste monitor ontbreekt

De behuizing van beide monitoren bestaat uit een met lood beklede houten constructie (Zie Afbeelding 3, A t/m D). De houten constructie is opgebouwd uit drie langwerpige houten

²³ Hiermee wordt het soldeerwerk bedoeld aan de beeldbuis waardoor het beeldrichting van de monitor wordt omgekeerd. Het omzetten van de regelknoppen (van de voorzijde van de monitor naar de achterzijde) is door de kunstenaar zelf gedaan.

platen (voorkant en zijkanten) en verschillende latjes aan de achterkant. In de voorplaat zijn twee vierkante uitsparingen gemaakt voor de monitoren; de uitsparingen zijn kleiner dan de afmetingen van het beeldscherm van de monitor. De achterkant van de constructie is open, op een horizontale dwarslat in het midden na (zie Afbeelding 3, C). De loden bekleding is opgebouwd uit loden strips van verschillende afmetingen (zie Afbeelding 3, A-B-D).

Afbeelding 4. L: ophanghaak trechter, M: trechter, R: onderaanzicht granieten blok

Aan de voorzijde, tussen de twee uitsparingen voor de beeldschermen van de monitoren, zijn een loden trechter en een blok graniet bevestigd. De trechter aan de voorzijde is gemaakt uit één stuk lood. Het ophangstelsel voor de trechter²⁴ is eveneens gemaakt uit lood (zie Afbeelding 4, L, M). Het granieten blok is met twee korte metalen staven aan de constructie bevestigd en vastgeschroefd aan de binnenkant van de houten constructie (zie Afbeelding 4, R). In het granieten blok is een gat geboord met een diameter van 2,5 cm en 5 cm diep.

Afbeelding 5. L: uitsparing monitor achteraan, M: monitor met hoekprofielen driekwartaanzicht, R: monitor met hoekprofielen vooraanzicht

Bij de uitsparingen voor de monitoren aan de voorzijde van de sculptuur is de loden bekleding naar binnen omgevouwen, zodat het hout niet zichtbaar is aan de voorzijde (zie Afbeelding 5, L). Aan de zijkanten van de monitoren zijn twee metalen hoekprofielen bevestigd. Met deze metalen hoekprofielen worden de monitoren in de houten constructie

²⁴ De huidige, op Afbeelding 4 L getoonde ophanghaak voor de loden trechter is NIET origineel. Deze is later zonder medeweten van de kunstenaar vervangen. Het is niet bekend wanneer dit is gebeurd en door wie.

bevestigd met schroeven (zie Afbeelding 5, M, R). De onderste monitor wordt op zijn kop in de houten constructie gemonteerd. Voor de stroomtoevoer van de monitoren is er een ongeaarde contactdoos in de houten constructie aanwezig (zie Afbeelding 6, R).

Afbeelding 6. L: ophangstelsel en afstandhouders (houten blokjes), R: ongeaarde contactdoos

Het ophangstelsel van het werk is een metalen lat waarin een uitsparing is gemaakt voor een schroef. Deze metalen lat is aan de bovenkant op de achterkant van het werk geschroefd (zie Afbeelding 6, L). Op alle vier de buitenste hoekpunten aan de achterkant van het werk zijn houten blokjes geschroefd. Deze dienen als afstandhouders voor de bekabeling (zie Afbeelding 6, L).

5. Techniek

Normaal gesproken wordt een scheiding gemaakt tussen 'originele techniek' en 'huidige techniek'. Hier moet worden opgemerkt dat direct na aankoop van het werk door de Rijksdienst Beeldende Kunst, het beeldmateriaal van U-matic werd overgezet op laserdisc (destijds de nieuwste analoge techniek, tegenwoordig obsoleet).²⁵ Om die reden zal er geen strikte scheiding worden gemaakt tussen 'originele' en 'huidige' techniek, maar beide beeld dragers naast elkaar worden genoemd. Ook vlak voor aankoop de eerder gebruikte, oude legermonitoren vervangen door nieuwe (de huidige) Monacor CDM-900 bewakingsmonitoren. De 'huidige' Monacor CDM-900 monitoren moeten daarom worden gezien als 'origineel' materiaal.

5.1. Drager beeldmateriaal

Zie ook 'Bijlage 3. Mediadragers *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler'

U-matic videocassette (PAL):

één U-matic videocassette (inventarisnummer ICN: K90045-E): Scotch 3M MBU 30, 3/4", 30

²⁵ Het overzetten op laserdisc werd gedaan vanwege de reizende tentoonstelling *Imago*.

minuten, zwart-wit, zonder geluid.

Laserdisc:

Laservision CAV²⁶, 30 minuten / CLV²⁷, 60 minuten (kleur, stereo). Op de laserdisc staan meerdere werken van de *Imago*-tentoonstelling.²⁸ De laserdisc bevat op beide zijden beeldmateriaal. Op één zijde staat: IMAGO 3 (CAV) *Palinuro - part 3*. Op de andere zijde staat: IMAGO 4 (CLV) *Nature Morte / Radiant, a personal observatory / A Virus of Sadness - floorprojection / A Virus of Sadness - chair 1 / A Virus of Sadness - chair 2 / Panta Rhei*.

1 inch open reel tape:

Voorafgaand aan de productie van de laserdisc zijn alle video kunstwerken van de *Imago*-tentoonstelling op 1 inch open reel tape gezet. Op basis van het beeldmateriaal op deze tape zijn de matrijzen voor de verschillende laserdiscs gemaakt.²⁹

Opmerking:

Bij het vervaardigen van de U-matic mastertape is het beeldmateriaal van *Panta Rhei* van kleur omgezet in zwart-wit.³⁰

5.2. Apparatuur

Monitor:

Twee 9 inch Monacor CDM-900 s/w monitoren

Speler:

Afhankelijk van het gekozen vertoningsysteem

Opmerking:

Tijdens de *Imago*-tentoonstelling zijn er gebruikt gemaakt van Sony LDP 1550 P laservision laserdiscspelers. Na de reizende *imago*-tentoonstelling is het werk een aantal jaar tentoongesteld in het NIMk met een VHS-speler (toentertijd het gangbare vertoningsysteem). Er zijn geen VHS-videobanden meer met beeldmateriaal van *Panta Rhei*.

6. Installatie-instructies

²⁶ CAV (Constant Angular Velocity) of *Standard Play*: Dit systeem heeft enkele unieke mogelijkheden, zoals: *freeze frame*, variabele *slow motion* en terugspoelsnelheid. CAV discs draaien met een constante rotatiesnelheid tijdens het afspelen, waarbij één videobeeld wordt gelezen per rotatie. In totaal kunnen er 54.000 beelden of 30 minuten audio- en/of videomateriaal worden opgeslagen op één zijde van een CAV beeldplaat. Storing door het fenomeen *cross talk* (XT) is ook minder aanwezig bij het CAV systeem. Het meest bijzondere aan het CAV systeem is de mogelijkheid om direct over te gaan naar elk gewenst punt op de disc om vanaf dat punt het materiaal af te spelen. CAV werd minder gebruikt dan CLV en werd veelal gereserveerd voor speciaal (beeld)materiaal. Bron: <http://en.wikipedia.org/wiki/Laserdisc> (geraadpleegd op 09-10-2009).

²⁷ CLV (Constant Linear Velocity) of *Extended Play*: biedt alleen de mogelijkheid van volledig afspelen van het beeldmateriaal op de laserdisc. Bron: <http://en.wikipedia.org/wiki/Laserdisc> (geraadpleegd op 09-10-2009).

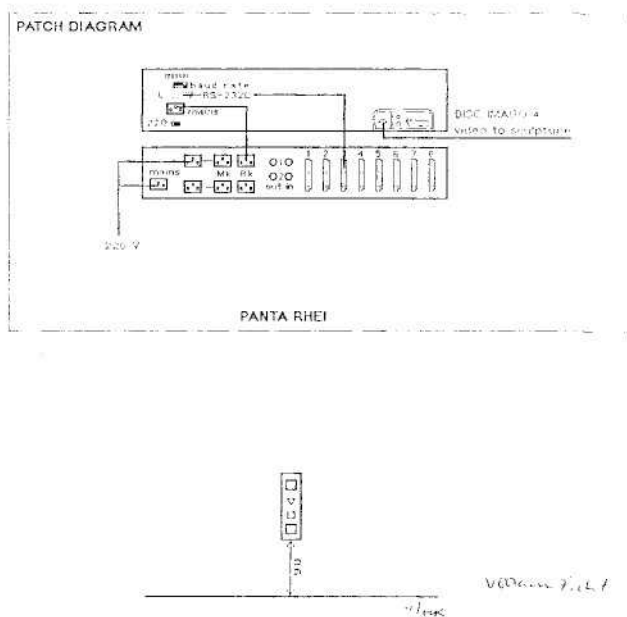
²⁸ Dit is gedaan om kosten te besparen. Laserdisc is een analoog systeem en voor de productie van één disc moet een matrijs worden gemaakt. Met behulp van deze matrijs wordt de beeldplaat (of laserdisc) gedrukt. De matrijs wordt 3 maanden na productie van de laserdisc vernietigd (omgesmolten).

²⁹ Er zijn in totaal zeven verschillende laserdiscs geperst met al het beeldmateriaal voor de reizende *Imago*-tentoonstelling. Van deze zeven discs zijn weer drieëntwintig kopieën gemaakt voor de tentoonstelling: twee discs nr. 1/2, zeven discs nr. 3/4, vier discs nr. 5 en tien discs nr. 6/7. Bron: *installation manual* (archief ICN Rijswijk, archief NIMk).

³⁰ De bewerking van het geluid werd gedaan door Ivo van Stiphout. Bron: e-mail van Ivo van Stiphout, 25 oktober 2009.

6.1. Originele installatie-instructies

Voor de reizende *Imago*-tentoonstelling is er een installatie-instructie gemaakt voor de gehele tentoonstelling.³¹ Voor het werk *Panta Rhei* staat hierin een *patch diagram* vermeldt voor de aansluiting van de laserdiscspeler (laserdisc 'IMAGO 4') en een instructietekening voor de ophanging van de videosculptuur (zie Afbeelding 7).

Afbeelding 7. Patch diagram voor *Panta Rhei* uit de installation manual van de reizende *Imago*-tentoonstelling

6.2. Huidige installatie-instructies

Tijdens het kunstenaarsinterview van 19 november 2009 is de kunstenaar gevraagd naar de 'ideale' manier om het werk te presenteren.³²

- Idealiter wordt het werk getoond met een 'valse' wand, zodat het snoer kan worden weggewerkt en niet zichtbaar is
- Idealiter wordt het werk getoond op een donkere wand (liefst in een nis)³³
- Idealiter is het geluid van de vallende waterdruppels hoorbaar (met ander woorden gepresenteerd in een stille of rustige omgeving)
- Idealiter wordt het werk gehangen op een hoogte boven de 90 cm van de vloer

³¹ De installatie-instructie voor de *Imago*-tentoonstelling bevindt zich zowel in het archief van het ICN (Rijswijk) en als het archief van het NIMk.

³² De genoemde punten zijn geen (strikte) installatie-instructies, maar ideale omstandigheden.

³³ Zie presentatie tijdens reizende *Imago* tentoonstelling, Palau de la Vireinna, Barcelona (Spanje), 09-10-1991 / 15-11-1991.

7. Conservering/restauratie

7.1. Conserverings- restauratiegeschiedenis

7.1.1. Drager beeldmateriaal

Na de aankoop door de Rijksdienst Beeldende Kunst (het huidige Instituut Collectie Nederland) is al het beeldmateriaal overdragen in het beheer van het NIMk Amsterdam. Het beeldmateriaal (master U-matictape) is in twee fase geconserveerd door het NIMk.

eerste fase (1993-1995):

Het beeldmateriaal is omgezet naar Betacam SP (Sony Betacam BCT-90MLA, PAL, kleur, Dolby, CH 1/2 bias rec, CH 3/4 AFM rec, 90 minuten).

Mastertape 0005-0008, beeldmateriaal *Imago*-tentoonstelling:

- *Panta Rhei* (32 minuten, ID-nummer 1107)
- *Venus nee/Praecox* (5 minuten, ID-nummer 1008)

tweede fase (2001-2003):

Het beeldmateriaal is omgezet naar digital Betacam (Sony digital Betacam (625/50), PAL, CH 1/2).

Mastertape 5-4, beeldmateriaal *Imago*-tentoonstelling:

- *Panta Rhei* (32 minuten 08 seconden)

7.1.2. Apparatuur

De apparatuur is voorafgaand aan dit onderzoek niet behandeld.

7.1.3. Constructie (behuizing monitoren)

De loden ophanghaak voor de trechter is tijdens de reizende *Imago*-tentoonstelling beschadigd geraakt. Dit gebeurde tijdens de tentoonstelling in Palau de la Vireinna in Barcelona. Ricardo Füglistahler is tijdens die tentoonstelling naar Barcelona gegaan om de ophanghaak te repareren.

Afbeelding 8. L: twee afbeeldingen met originele ophangstelsel voor loden trechter, R: twee afbeeldingen met huidige ophanghaak voor loden trechter

De kunstenaar heeft in Barcelona niet het ophangstelsel voor de loden trechter vervangen, maar slechts een kleine reparatie uitgevoerd (het plaatje waarmee de haak aan de constructie vastzit is destijds vervangen). De huidige haak voor de trechter is later aangebracht (zie Afbeelding 8).³⁴

7.2. Conserveringsmaatregelen en restauratie

7.2.1. Drager beeldmateriaal

Zie '7.1.1. Drager beeldmateriaal'

7.2.2. Apparatuur

De onderste monitor (waarvan de beeldbuis is aangepast) was voorafgaand aan dit onderzoek kapot. De monitor is succesvol gerepareerd door Erik Paul Beemster (Eriktronics).³⁵ Een serviceschema voor de Monacor CDM-900 s/w monitor is aanwezig in bij het NIMk.

Opmerking:

Het beeldscherm van de gerepareerde is iets verschoven, waardoor er aan één kant een zwarte balk ontstaat (zie Afbeelding 9, L). Na het plaatsen van de monitor in de constructie (monitor onder) is deze verschuiving van het beeld niet zichtbaar (zie Afbeelding 9, R).³⁶

Afbeelding 9. L: verschuiving van beeld van gerepareerde monitor, R: testopstelling *Panta*

³⁴ Het is niet bekend wanneer dit is gebeurd en door wie de haak is vervangen.

³⁵ <http://www.jesserikpark.nl/erik.html> (geraadpleegd op 11-12-2009).

³⁶ De kunstenaar is van deze verschuiving van het beeld op de hoogte gebracht en vindt de minimale verschuiving van het beeld niet storend. Bron: kunstenaarsinterview 19-11-2009.

Rhei

Conserveringsmaatregelen:

Tijdens het kunstenaarsinterview op 19 november 2009 in het NIMk is de kunstenaar gevraagd naar mogelijke toekomstscenario's wat betreft het behoud van de apparatuur van het kunstwerk. Ricardo Füglistahler geeft aan geen waarde te hechten aan apparatuur en staat daarmee open voor eventuele vervanging van apparatuur mocht dat nodig zijn. Wel erkent hij dat de vorm van het kunstwerk samenhangt met de vorm of de behuizing van de gebruikte monitoren en zou die relatie het liefst in stand willen houden. De kwaliteit van het beeld (het contrast) en de uiterlijke verschijning van het beeldmateriaal (zwart-wit) staan bij hem voorop. Daarnaast zou hij bepaalde esthetische kwaliteiten van de huidige monitoren willen bewaren (zoals de bolling van het beeldscherm van de huidige monitoren).

7.2.3. Constructie (behuizing monitoren)

De algehele conditie van het kunstwerk is goed. Echter tijdens het bezoek van de kunstenaar op 19 november 2009 in het NIMk viel de huidige ophanghaak voor de loden trechter de kunstenaar direct op, in negatieve zin. De kunstenaar zou graag zien dat de huidige haak weer in de originele vorm wordt teruggebracht.³⁷

Conserveringsmaatregelen:

Tijdens het kunstenaarsinterview op 19 november 2009 in het NIMk is de kunstenaar gevraagd naar mogelijke toekomstscenario's wat betreft het behoud van de constructie van het kunstwerk. Ricardo Füglistahler geeft aan dat de loden bekleding van het kunstwerk intact moet zijn (geen gaten of scheuren mag bevatten). Mocht er schade aan de loden bekleding ontstaan, dan moet deze worden gerestaureerd met vergelijkbaar materiaal (oud en geoxideerd lood, vastgesoldeerd met lood-tinsoldeer). De huidige ophanghaak voor de loden trechter moet worden vervangen en teruggebracht in de originele staat (zie ook 7.1.3).

Een advies is uitgegaan van het NIMk aan het ICN om voor beide installaties die deelnemen aan het *Imago Revisited*-project de monitoren aant te schaffen en om de monitoren te laten analyseren.

Zie 'Bijlage 4. Advies voor ICN collecties'.

---

³⁷ Ricardo Füglistahler is bereid om de huidige haak zelf te vervangen en terug te brengen in de originele staat. Bron: kunstenaarsinterview 19-11-2009, NIMk.

Bijlage 1

Lijst Afbeeldingen *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler³⁸

		<p><u>Afbeelding 1 (foto: onbekend)</u></p> <p>Zwart-witfoto uit archief Montevideo/NIMK</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - loden bekleding van kast (88x31,5x25cm) - trechter (waterreservoir) is beschadigd tijdens <i>Imago</i>-tour en vervangen - vaak problemen met druppelsysteem (te snel druppelen van het water of juist helemaal niet en gat moest worden doorgeprikt) - water wordt handmatig bijgevuld
		<p><u>Afbeelding 2 (foto: onbekend)</u></p> <p>Kleurenfoto uit archief Montevideo/NIMK</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zie afbeelding 2 - bedrading zichtbaar aan onderkant - originele trechter (vóór vervanging)
	<p><u>Afbeelding 3 (foto: Claude Cromelin)</u></p> <p>Zwart-witfoto, tijdens <i>Imago</i>³⁹, KunstRAI, Amsterdam, 30-05-1990 / 04-06-1990</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (1988) hangt links achter aan de muur - zie ook afbeelding 1 en 2 	

³⁸ In deze bijlage worden alleen afbeeldingen weergegeven die van elkaar verschillen. Eenzelfde afbeelding of foto kan meerdere malen zijn gepubliceerd.

³⁹ Waar *Imago* staat wordt bedoeld: *Imago fin de siècle in Dutch contemporary art*

	<p><u>Afbeelding 4 (foto: Claude Cromelin)</u></p> <p>Zwart-witfoto, tijdens <i>Imago</i>, KunstRAI, Amsterdam, 30-05-1990 / 04-06-1990</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (1988) hangt links achter aan de muur - zie ook afbeelding 1 en 2
	<p><u>Afbeelding 5 (foto: René Coelho)</u></p> <p>kleurendia (scan), tijdens <i>Imago</i>, KunstRAI, Amsterdam, 30-05-1990 / 04-06-1990</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (1988) hangt links achter aan de muur - zie ook afbeelding 1 en 2
	<p><u>Afbeelding 6 (foto: René Coelho)</u></p> <p>Kleurendia (scan), tijdens reizende <i>Imago</i> tentoonstelling, Palau de la Vireinna, Barcelona (Spanje), 09-10-1991 / 15-11-1991</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hangt tegen zwarte achtermuur - zie ook afbeelding 1 en 2
	<p><u>Afbeelding 7 (foto: René Coelho)</u></p> <p>Kleurendia (scan), tijdens reizende <i>Imago</i> tentoonstelling, Kulturni Dom, Bratislava (Slowakije), 30-05-1991 / 13-06-1991</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (1988) hangt links achter aan de muur - zie ook afbeelding 1 en 2 - originele trechter

		<p><u>Afbeelding 8 (foto: Willem Velthoven)</u></p> <p>Kleurenafbeelding (digitale foto) uit tentoonstellingscatalogus <i>Imago fin de siècle in Dutch contemporary art</i> (speciale uitgave van <i>Mediamatics</i>, vol. 5, nr. 1 en 2, zomer 1990)</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zie afbeelding 2 - kleurenpositief in archief NIMK is beschadigd - originele trechter
		<p><u>Afbeelding 9 (foto: onbekend)</u></p> <p>Kleurenfoto uit archief ICN (Rijswijk)</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - registratiefoto met inventarisnummer ICN (K90045) - vooraanzicht
		<p><u>Afbeelding 10 (foto: onbekend)</u></p> <p>Kleurenfoto uit archief ICN (Rijswijk)</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - registratiefoto met inventarisnummer ICN (K90045-B) - zijaanzicht, detail steen (opvangbakje voor waterdruppels) - materiaal: (Portugees) graniet of kinderkopje

	<p><u>Afbeelding 11</u> (foto: onbekend)</p> <p>Kleurenfoto uit archief ICN (Rijswijk)</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - registratiefoto met inventarisnummer ICN (K90045-C) - zijaanzicht, detail trechter (waterreservoir) en steen (opvangbakje druppels) - originele trechter
	<p><u>Afbeelding 12</u> (foto: onbekend)</p> <p>Zwart-witfoto uit archief ICN (Rijswijk)</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opschrift inventarisnummer 'K90045 E' onder het beeldscherm - beeldregistratie van het videomateriaal
	<p><u>Afbeelding 13</u> (foto: Evelyne Snijders)</p> <p>Opname tijdens testen voorafgaand aan de herinstallatie <i>Imago Revisited</i>-project, NIMk, 02-11-2009</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beeld van de onderste monitor is iets verschoven (maar dit is niet zichtbaar na montage in de met lood beklede houten constructie)
	<p><u>Afbeelding 14</u> (foto: Evelyne Snijders)</p> <p>Opname tijdens herinstallatie <i>Imago Revisited</i>-project, NIMk, 19-11-2009</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zie afbeelding 13 - presentatiewijze door kunstenaar gezien en goedgekeurd

Bijlage 2

Video stills *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler⁴⁰

		<p><u>Videostill 1</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Snijders)</p> <p>Video-opname tijdens <i>Imago</i>, KunstRAI, Amsterdam, 30-05-1990 / 04-06-1990</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - driekwartaanzicht, links - originele trechter
		<p><u>Videostill 2</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Snijders)</p> <p>Video-opname tijdens <i>Imago</i>, KunstRAI, Amsterdam, 30-05-1990 / 04-06-1990</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vooraanzicht
		<p><u>Videostill 3</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Snijders)</p> <p>Videodocumentatie, <i>Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art</i>, zwart-wit, met geluid, 4'06"</p> <p>Opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - detail druppel aan onderzijde trechter - film is gemaakt om het totale werk te presenteren - ophangstelsel en trechter zijn behandeld door de kunstenaar tijdens <i>Imago</i>-tour (en later vervangen)

⁴⁰ Videofragmenten afkomstig uit de digitale catalogus van het Nederlands Instituut voor Media Kunst (NIMk).

		<p><u>Videostill 4</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Videodocumentatie, <i>Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art</i>, zwart-wit, met geluid, 4'06"</p> <p>Opmerkingen: - zie video still 3</p>
		<p><u>Videostill 5</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Videodocumentatie, <i>Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art</i>, zwart-wit, met geluid, 4'06"</p> <p>Opmerkingen: - detail steen met gat om waterdruppels uit trechter op te vangen - film is gemaakt om het totale werk te presenteren</p>
		<p><u>Videostill 6</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Videodocumentatie, <i>Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art</i>, zwart-wit, met geluid, 4'06"</p> <p>Opmerkingen: - film is gemaakt om het totale werk te presenteren - bij installatie is geen titel gemonteerd in beeldmateriaal</p>
		<p><u>Videostill 7</u> (opname: onbekend, foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Videodocumentatie, <i>Imago, fin de siècle in Dutch contemporary art</i>, zwart-wit, met geluid, 4'06"</p> <p>Opmerkingen: - openingsbeeld van film is gemaakt om het totale werk te presenteren</p>

Bijlage 3

Mediadragers *Panta Rhei* (1988), Ricardo Füglistahler

	<p><u>Afbeelding 1</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Scotch 3M MBU 30 U-matic (PAL) videocassette, collectie ICN, inventarisnummer: K 9004%-E</p> <p>Zie afbeelding 13 t/m 18</p>
	<p><u>Afbeelding 2</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <ul style="list-style-type: none"> - cassette deel 3 - inventarisnummer K 90045-E (ICN) - kopie van matertape - Scotch 3M MBU 30 - 30 minuten - Zwart-wit - geen geluid - PAL
	<p><u>Afbeelding 3</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <ul style="list-style-type: none"> - cassette deel 3 - inventarisnummer K 90045-E (ICN) - kopie van matertape - Scotch 3M MBU 30 - 30 minuten - zwart-wit - geen geluid - PAL
	<p><u>Afbeelding 4</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>1 inch open-reel tape</p> <p>Beeldmateriaal als bron voor de masterlaserdisc</p>
	<p><u>Afbeelding 5</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>1 inch open-reel tape</p> <p>Beeldmateriaal als bron voor de masterlaserdisc</p>

	<p><u>Afbeelding 6</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>1 inch open-reel tape</p> <p>Beeldmateriaal als bron voor de masterlaserdisc</p>
	<p><u>Afbeelding 7</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Hoes van laserdisc nummer 3 (CAV) en 4 (CLV)</p> <p>de laserdiscs zijn gemaakt voor de reizende <i>Imago</i>-tentoonstelling. Van disc nr.3/4 zijn zeven exemplaren gemaakt.</p> <p>Opm.: Het gaat hier om één laserdisc, voor- en achterkant</p>
	<p><u>Afbeelding 8</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Laserdisc IMAGO 3 (CAV):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Palinuro – part 3</i>
	<p><u>Afbeelding 9</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Laserdisc IMAGO 4 (CLV):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nature Morte</i> - <i>Radiant, a personal observatory</i> - <i>A Virus of Sadness – floorprojection</i> - <i>A Virus of Sadness - chair 1</i> - <i>A Virus of Sadness - chair 2</i> - <i>Panta Rhei</i>

	<p><u>Afbeelding 10</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Conservering eerste fase (1993-1995): beeldmateriaal omgezet naar Betacam SP (Sony Betacam BCT-90MLA, PAL, kleur, Dolby, CH 1/2 bias rec, CH 3/4 AFM rec, 90 minuten).</p> <p>Mastertape 0005-0008, beeldmateriaal <i>Imago</i>-tentoonstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (32 minuten, ID-nummer 1107) - <i>Venus nee/Praecox</i> (5 minuten, ID-nummer 1008)
	<p><u>Afbeelding 11</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Conservering eerste fase (1993-1995): beeldmateriaal omgezet naar Betacam SP (Sony Betacam BCT-90MLA, PAL, kleur, Dolby, CH 1/2 bias rec, CH 3/4 AFM rec, 90 minuten).</p> <p>Mastertape 0005-0008, beeldmateriaal <i>Imago</i>-tentoonstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (32 minuten, ID-nummer 1107) - <i>Venus nee/Praecox</i> (5 minuten, ID-nummer 1008)
	<p><u>Afbeelding 12</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Conservering tweede fase (2001-2003): beeldmateriaal omgezet naar digital Betacam (Sony digital Betacam (625/50), PAL, CH 1/2).</p> <p>Mastertape 5-4, beeldmateriaal <i>Imago</i>-tentoonstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (32 minuten 08 seconden)
	<p><u>Afbeelding 13</u> (foto: Evelyne Sniijders)</p> <p>Conservering tweede fase (2001-2003): beeldmateriaal omgezet naar digital Betacam (Sony digital Betacam (625/50), PAL, CH 1/2).</p> <p>Mastertape 5-4, beeldmateriaal <i>Imago</i>-tentoonstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Panta Rhei</i> (32 minuten 08 seconden)

Panta Rhei (1988), Ricardo Füglistahler
Instituut Collectie Nederland (ICN), Nederlands Instituut voor Media Kunst (NIMk)
Imago Revisited